

МУНИЦИПАЛ САГЪАТ

Ёзек тема – эпидемиология болум эм миллет проектлени бардырылыулары

КъМР-ни Башчысы Казбек Коков бардыргъан кезиуле «муниципал сагъатда» сёз республикада эпидемиология халны, муниципал тийреледе миллет проекте къалай толтурулгъанларыны эмда башха магъаналы ишлени юсперинден баргъанды. Аладан билдириуле бла КъМР-ни Правительствоосуна Председатели Мусукланы Алий, аны биринчи орунбасары Мурад Кунжиев, КъМР-ни саулукъ сакълау министри Рустам Калибатов сёлешгендиле.

«Биз сакълагъаныбызча, бюгонюкде бизде бир сутканы ичинде коронавирусдан ауругъанлары саны 500-ге жете келеди. Аланы асламысына амбулатория амал бла багъылады. Биз бу болумгъа хазыр эдик: тест-системаланы, дарманланы алгъындан алып бошагъанбыз, жангы контактарыны ачканбыз. Школчланы солургъа жибергенбиз аурууну жайылгъанын бир аз селейтгенди. Биз тест тинтиуле да кёбейтгенбиз. Контакт-арада операторланы санын да ёсдюргенбиз. Къоркъуулу аурууладан бакъгъан госпитальда ишлегенлеге хакъларын толусунлай телегенбиз, саулукъ сакълауу системасын тутучулукъ этебиз. Къысхасы, халны осалландырмазгъа къоьубуздан келеди, дегенди Къа-

барты-Малкъарны Башчысы. Республикада амбулатор амал бла 13 659 адам багъылады. Саулукъ сакълауу министри билдиргенге кёре, жалаңда февральда аллай саусуланы 20 минден асламы дарманла бла жалчытылынганды. ОРВИ эмда коронавирусдан ауругъанлары саны бир суткагъа минг адамгъа жетеди. Кюн сайын 4 минг чакълы тест этиледи. Госпитальда 1285 ундурукъ барды, аладан 1031 бош тийюлдюле. 417 саусуланы кислород болушлукъ керекди. Кюн сайын госпитальда 110-нга жууукъ саусуз тюшеди, аллай бир да сау болуп чыгъады.

Реанимациялада 95 адам жатады. Рустам Калибатов дарман салдыргъанла коронавирусну къалай кётюргенлерини юсюнден да билдиргенди. Бюгонюкде госпитальда багъылгъан 1031 адамдан 160-сы дарман салдыргъанладыла. Саусуланы 27-си бек къыйын ауруиду, аладан дарман салдыргъанла 6 процентни тутадыла. Аладан да 20 адам дарман салдыргъанлы 6 ай озгъанды. Бакцинация этдиргенли алыкъа жарым жыл болмагъанла аурууну жегил кётюредиле. Халкъы дарман салдыруу Зольск, Элбрус, Прохладна муниципал районлада бла Прохладный

шахар округда башхаладан иги къуралгъанды. Былайда республиканы оюучусу вакцинацияны андан ары бардырууну магъанасы улуу болгъанын эсертгенди. «Ол хайыр бергенин шартла кётюзтюп турадыла. Муниципалитетте ол жаны бла ишлерин тирилтирге керекдиле. Пандемиядан къутулууну вакцинациядан башха амалы жокъду», - деп чертгенди Коков. Сёз миллет проектеге жетгенде, Мусукланы Алий быыйл алагъа кёре муниципалитетлени жерлеринде «Хар сабийни жетишими», «Маданият болум», «Чыгъармачы адамла», «Шахарда ырахат болум

къурау» муниципал проекте толтурулгъанларыны юсюнден билдиргенди. Алагъа ахча ёлюннгенди, ол муниципалитеттеге жиберилгенди. Биринчи мартха дери конкурсла къурау бла байламлы жумушла тамамланылыргъа керекдиле. Казбек Коков жер-жерли администрацияланы башчыларына миллет проекте къалай толтурулгъанларына контрольно къатыландыргъа, подряд ишле тынгылы болуларын сураргъа, керек болса жамауатны да болушдуругъа кереклисин эсертгенди.

«Эсигизге салайым: келишимни заманында эмда тынгылы толтурмагъан жууапха тартылмай къаллыкъ тийюлдю. Биз адамларыбызгъа тап болсун деп кюрешибиз, аны себепли иш тынгылы болуун илгерге эркинбиз. Кесигизге файда тюшюрюк ючюн башхаланы тынгылыкъсыз этерге жарамайды. Ишни тынгылы эталмай эсегиз, аны къолгъа ала да турмагъыз. Мени оюм алмайды! - дегенди Казбек Коков.

Ахырында ол муниципал администрацияланы башчыларына март айны сакълал да турмай, кюнню халы игиленгенине кёре, тийрелени тазалау жаны бла ишлени тирилтирге буюргъанды.

Тюбешиле

Юстиция жаны бла соруулагъа къарагъандыла

КъМР-ни Башчысы Казбек Коков РФ-ни Юстиция министрствосуна КъМР-де Управлениясыны таматасыны къуллугъу толтургъан Къужонланы Жантемир бла иши тюбешиле бардыргъанды.

Тюбешиле кезиуянде Управленияны озгъан жылда ишни юсюнден кётюрдюле сюзюлгендиле эм быйылгъы жылда тамамланырыкъ жумушлагъа къарагъандыла. Управленияны ишинде магъаналы жерни право жаны бла бирликни жалчытыу, коммерция иш бла кюрешмеген биригуилени ишлерине къурау эм аланы къырал эсепге салуу, адвокатура, нотариат жаны бла жумушланы толтуруу, юй къурауда инсанланы къырал регистрацияларына контроль эм надзорлукъ этиу, халкъла аралы жумушлада право жаны бла ишни тийишлисича бардыруу алады.

Андан сора да, тюбешиле республикада тюзетиу арала къурауыгъа жора-

ланган соруула эм федерал законнга тийишлиликде, адамладан хакъсыз алынмай, право жаны бла болушлукъ къалай этилгенине къаралгъанды.

Къурулуш материалланы чыгъаруу къыйматлы бёлумледен бириди

Къабарты-Малкъарны Башчысы республиканы промышленность, энергетика эм сатыу-алуу министри Шамил Ахубеков бла тюбешгенди.

Тюбешиле кезиуянде промышленность комплексе болум сюзюлгенди, мындан арысында аны айнытыу жолларына, инвестиция проекте жашауда къалай бардырылгъанларына, федерал министрстволу, сатыу-алуу ишлени бюрократияны алчы къырал компаниялары бла байламлыкъла къалай бюрократиялы ишлени къаралгъанды, деп билдиргенди КъМР-ни Башчысыны бла Правительствоу пресс-службасында.

Республиканы оюучусу Тырнауауда вольфрам-молибден болгъан жерни мурдорунда тау-магъадан комплекс къурауну юсюнден энчи айтханды. Ол проект «Ростех» къырал корпорацияны,

РФ-ни Промышленность эм сатыу-алуу министрствосуна кючю бла бардырылады. Къурулуш комплексе магъаданлы терең жарашдырыкъ Россияни регионларында орналган бир нечча производство майданла киредиле. Битеу да жети жоуден аслам иши жер ачылыкъды.

2021 жылда проект ишле бошалгъандан сора, комбинатны къурулушу башланганды, келир жыл магъаданлы сынау халда чыгъарып башларыкъдыла. Жарашдырылган планга кёре, 2024 жылда комбинат толусунлай ишлеп тебирерикди.

Шёндю ишле асламысында къурулуш майданда эм проектни инфраструктура жаны бла байламлы жерлеринде бардырыладыла.

Казбек Коков арт он жыллада къыйын финанс болумлагъа тюшюп, жумушларын тийишлисича бардыралмай тургъан, бюрократиялы ишлени болгъан бюрократиялы ишлени тирилтирге себеплик этерге кереклисин айтханды. Бардырылган тинтиулеге кёре, айныргъа жарарыкъ бек аздан жыйырмагъа жууукъ промышленность майданла бардыла. Къабарты-Малкъарны Башчысы ол предприятиягъа болушлукъ этерге кереклисин юсюнден буюру бергенди. Биригулеге инвесторланы илгерге, чыгъарган продукцияларын сатаргъа жерле табаргъа, производство кючлерин республикада болгъан къурулуш материалланы запасына тийишлиликде къурауыгъа кереклисин чертгенди.

Къоркъуусузлукъну жалчытыуыгъа, инсанланы сейирлерин къоруулауыгъа – энчи эс

КъМР-ни Башчысы РФ-ни Миллет гвардиясыны аскерлерини Шимал-Кавказ округда таматасыны орунбасары

Жазылыу - 2022

Магъаналы жумушну болжалгъа къоймагъыз

Хурметли жамауат! «Заман» миллетибизни жангыз газетиди. Аны бетлеринде малкъар халкыны маданият хазнасыны, тарыхыны, бюгоннюгю жашаууну, белгили эм айтхылыкъ адамларыны, жетишимлирибизни эмда жарсыуларыбызны юсюнден басмаланган материалланы сиз бир башха изданиыда табарыкъ тийюлсюз.

Эсигизге салайыкъ, 2022 жылны экинчи жарымыны 4 айны газетте жазылуу Россияни почта бёлумлеринде бардырылады. Аны багъасы 483 сом бла 20 какеди.

Онлайн амалны хайырлана, изданиыбызгъа жазылабыз дегенле бу адресни <https://podpiska.pochta.ru/press/> ачып, ол магъаналы жумушну алай этерге боллукъдула.

Алайды да, жазылыгызыз, билеклик этигиз газетибизге!
Мындан ары да ол сизни керти шубхугъуз, огурулу сёз негеригиз болур деп ышанабыз!

ЖЫЙЫЛУ

Федерал автомобиль жолланы айнытыу онгларын сюзгендиле

Нальчикде КъМР-ни Башчысы Казбек Коковну «Кавказ» жол управленианы таматасы Александр Лукашук бла иши тюбешиле болгъанды. Аны кезиуянде Къабарты-Малкъарда федерал автомобиль жолланы айнытыуу планлары сюзюлгендиле. Ушакъгъа КъМР-ни Правительствоусуну Председатели Мусукланы Алий, КъМР-ни транспорт эмда жол молик министри Аслан Дышеков, «Кавказ» жол управленианы таматасыны орунбасары Анзор Зубкаев бла управленианы баш инженерин Виталий Гулаков къатышхандыла.

Тюбешиле башлай, Казбек Коков «Къоркъуусуз эмда тынгылы жолла» миллет проектни жашауда бардыруу регионну айнытыуыгъа улуу себеплик этген чертгенди. Арт юч жылны ичинде республикада регион магъаналы жолланы 500 километрге чакълы бири жангыртылгъанды, 135 километрге да чыракъла салынгандыла. «Россияни Президенти, инсанланы ырахаттыкъларын эмда къоркъуусузлукъларын жалчытыргъа кереклисини юсюнден айта, жолланы айнытыргъа деп аллай борн салгъанды. «Кавказ» федерал жол кенгертилгенни хай-

рындан 2021 жылда бек жарсыулу аварияла азайгъандыла», - деп кюшханды ол.

Казбек Коков рекреация тийреледе федерал жолланы игилендириу артыкъда магъаналы болгъанын чертгенди. Ол экономиканы туризм бёлумюню айнытыуыгъа себеплик этген амалладан бириди, дегенди. Мында бек улуу проектледен бири - Прохладный-Баксан-Элбрус А-158 жолну суу ашамазча этиудю.

Тюбешиле дагъыда барысы да хайырланган бир нечча жолну юсюнден сёлешингенди, аланы федерал иеликте кётюрюрге келишим этилгенди.

Александр Лукашук билдиргенге кёре, «Кавказ» Упрдор 2019-2021 жыллада федерал жолланы 35,4 километрге тынгылы, 57,2 километрге да ууакъ ремонт этгенди. 95 километрге къоруулау затла салынгандыла. Дагъыда иги кесек кётюр ишленгенди, адамла ётерча жерле къуралгъандыла, илипинле тартылгъандыла, чыракълы чыпынла орнатылгъандыла.

Управленианы таматасы 2022-жыллада тамамланылыкъ ишлени юс-

леринден да билдиргенди. Программагъа Малка элден Куба-Табакъа дери, Аргудандан РСО-Алания чекке дери, Залукожаени бла Прогрессни арасында, Урван – Огъары Малкъар – Уштулу жолланы тапландыруу киреди. Дагъыда Урван – Огъары Малкъар – Уштулу автомобиль жолда тоннеледен бирини жангыртууну проекти жарашдырыла турады, экинчисини проекти уа хазырды. 2024 жылгъа дери 13 кётюрню хайырларыгъа бериге белгиленеди.

Жылны ахырына дери уа 5 кётюрге ремонт этилликди.

Тюбешиле ахырында Казбек Коков республиканы «Кавказ» жол управление бла бирге ишлеу ахчы юлгю болгъанын, ол федерал эмда регион толтуруучу власть органланы араларында байламлыкъла къыйматлы къуралгъанларына шагъатлыкъ этген иштанды эмда къонакъгъа регионда бардыргъан иши ючюн жюрек ыразылыгынын билдиргенди.

Казбек Коков «Къабарты-Малкъар Республиканы къуралууну 100-жыллыгы» эсгеруу майдалны юсюнден указгъа къол салгъангы

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы Казбек Коков «Къабарты-Малкъар Республиканы къуралууну 100-жыллыгы» деген эсгеруу майдалны къуралууну юсюнден» указгъа къол салгъанды. Республиканы таматасыны сайтында басмаланган указгъа тийишлиликде, эсгеруу майдалны описаниясы эм сураты, «Къабарты-Малкъар Республиканы къуралууну 100-жыллыгы» эсгеруу майдалны удостоверениесыны бланкыны юлгюсо къабыл кётюргендиле.

Документде айтылгъаныча, «майдал бла Къабарты-Малкъар Республиканы къуралууну 100-жыллыгына жораланган байрамланы, жыйылыуларыны сыйлы къонакълары эм алагъа къатышхан башха инсанла саугъаланырыкъдыла, жетишимлери, халкъланы маданиятларын жууукълашдырууда, миллетле аралы байламлыкъланы кючлеуде, регионла, тыш экономикалы эм халкъла аралы байламлыкъланы тохташдырууда ишлери ючюн».

Эсгеруу майдалны Къабарты-Малкъар Республиканы къуралууну 100-жыллыгына жораланган жыйылыулары бардыргъанда къуанч халда КъМР-ни Башчысы неда аны буюругъу бла башха инсанла тутурадыла. Эсгеруу майдал бла бирге

анга удостоверение да бериледи. Аны беруу 2022 жылны ичинде болгъанлай турлукъду, - деп айтылады указда.

«Къабарты-Малкъарны къуралууну 100-жыл-

Совет аскерле Афганистан Республикадан чыгарылган кюнне аталып Нальчикде Интернационал борчларын толтурган аскерчилени хурметине ишленген эсертмени кытында митинг болганды. Анга Правительство, Парламентни куллукучулары, жамауат организациялары келечилери, Юнармиячыла, кадет класслары окуучулары да кытышканды.

Митинги ача, «Афганистанны, жер-жерли кызауаттаны ветеранларыны союзу» жамауат организацияны тамасы, КЪМР-ни Парламентини депутаты **Тимур Тагалегов** совет аскерле шүб кыралда келерини интернационал борчларын толтуруп, афганлыга мамыр жашау кырагыра болушкандарын чертенди.

Тимур Ляушевчи ол кызауатта Къабарты-Малкъардан 1,8 минг адам ашырылгандарын, аладан 54-сю юйорлерине кытаймагандарын билдиргенди: «Бюгон а биз жигит тенглерибизни хурметин керебиз, ол урушда жууктарынын тас этгенге бла бирге бушуу этебиз. Кызауаттан сора уа анда алгъан жараладан 300 нөгерибиз

МИТИНГ

Аскер антларына кертчилей
Къалгъанлагъа — сый, махтау

халкъга бир жанындан кыуанчы кюн болганын белгилегенди: совет аскерчиле интернационал борчларын толтуруп, юйорлерине кытаймаганды. Алай жанларын анда бергенге да бардыла. Бу жара уа бюгон да сау магъанын белгилегенди ол.

Бюгонлюкде уа афган урушну ветеранлары ёсюп келген тёлнюю юйретиу жаны бла магъаналы ишни толтурадыла. «Быйыл Олимпиадалы оюнланы жылды. Кыралла бир бирлери бла жаланда спортта эришсинле, урушла болмасынла», - дегенли ол сезюню ахырын-

Митингде КЪМР-ни Парламентини спикерини орунбасары **Мурат Карданов** да сёлешгенди. Ол 15 февраль

да эм мамырлык, ырахматлы жашау тежгенди. Экстремизмге кыжау министр **Залим Кашироков**

афган урушну ветеранлары ата журтха сиймекликни, патриотлукну юлгюлери болгандарын айтханды.

Улуу Ата журт урушну ветеранлары толтургандыла. Алай заман бир адамны да аямайды. Энди ал сатырда

сизис», - дегенди ол.

Митингде дагыда афган урушну ветеранлары генерал-лейтенант **Атолан Борис**, ДАСААФ-ны республикада бёлюмоню башчысы орунбасары **Михаил Кирпичников** да сёлешгенди. Шимал Кавказ кырал ислам университетни ректору **Чочайланы Шарбуттин** а ол кызауатда жоулгандыла кюн тилек этип, дууа тутурганды.

Митинг эсертмеге голле салыу бла бошалганды. Афган урушну ветеранларын ол кюн республиканы битеу районларында да эсгергенди.

ТИКАЛАНЫ Фатима. Суратланы **Артур ЕЛКАНОВ** алганды.

ОЛИМПИАДАНЫ ДНЕВНИГИ

Спортчуларыбыз сагъайтыр
ючюн къоймагандыла

Геурге кюн Олимпиадада Россей турнир таблицада тогузунчу тизгинге тюшгенди. Спортчуларыбыз битеу да төрт «алтын», жети «кюмош» бла тогуз «доммак» алгандыла. Майдал саны бла арха кылайык — экинчи жердебиз, «алтынныбыз» жетишпейди ансы. Норвегияда 26 майдал барды, аны озаргъа онг не хазна чыксын, алай Германияны (18) уа алыкжа жетилликкебыз.

Алай бла Оюнланы 11-чи кюнню, спортчуларыбыз майдалла кытсалда да, кырауучуларыбызны сагъайтырдан, ачыу этдирден да

аманырак болганы да кесин билдиргенди — кёлде жютюлюк жетмегенди. Жаздыргъанындан сора уа кесиме терк келалмагъанма. Алчылыкны ычындыргандан сора, бир да болмаса, финишге алгъарак жетерге кюрешгенме. Бу болум мени чыныкдырырына, хар не да иги болуруна ийнанам, - дегенди Эдуард артда.

Конькиледе учууда да хал алайырак болганды. Эришуилени спортчуларыбыз — Даниил Андошин, Сергей Трофимов, Руслан Захаров — ахшы башлагандыла, ол угъай, жарым финалда аме-

болсала да, ол заман бла алгъа келгенден кёлге арха кылаганды. Бобслейчиле Ростислав Гайтукевич бла Алексей Лаптев эки раунддан сора «доммакны» алгыра ушай эдиле, алай артда сегизинчиле болгандыла.

Бараз кюн кюреш майдалланы сегиз комплекти ючюн барганды. Эрттенлик лыжачылары эришуилери бла башланганды, алай россиялиле педесталдан узакъда кылагандыла. Ахшы хапар а хоккейден келгенди.

Бу жол бизникле Дания бла ойнагандыла эм 3:1 эсеп бла хорлагандыла,

Жангычылык

Тангнга тау этекледе тюрберча

Минги тауда жангы «Первый след» деген тариф ачылганды. Анга кере курорт ишлеп башлагъынчы 1,5 сагъатха дери канат жолла бла 3847 метр бийикликке чыгаргъа, тангнга тауу этегинде тюрберге эм лыжа трассада биринчи болуп учарга болукъду, деп билдиредиле республиканы Курортла эм туризм министрствосуну пресслукбасындан.

«Кавказ. РФ» общественно генеральны директору Хасан Тиммев ангалатханыча, бу амал бла туристлени гитче, беш адамдан кыралган кырауучулары хайырланалыкдыла. «Бир ыйык мындан алгъа бу тарифини «Архы» курортда кийиргенбиз, аны кёлге жаратхандыла. Анда бу мурат бла бир канат жол бла 3 километрден бир трасса ишлейди. Минги тауда уа канат жолла бир бири ызындан тизилеп баргандары ючюн туристле барысы да

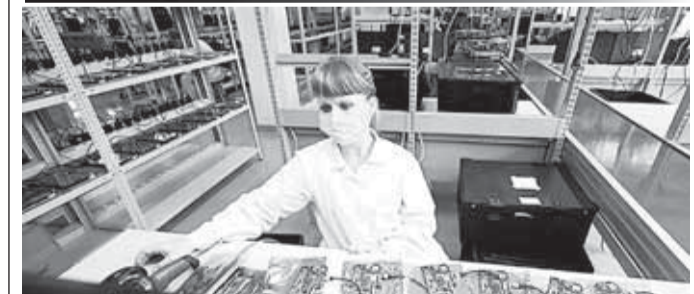
танг эрттен таугъа чыгалыкдыла, лыжа жолланы узунлуклары 6 километрден аслам болгандары да бютюн кычыуну кёрюнюрюкдю», - дегенди ол.

Андан тышында, анга «Фаст трек» деген тариф да киреди, ол а кюнню узуну канат жолла кезиме сакъламай барырга онг береди.

Эсертти: былтыр «Эльбрус» курорт тариф сетканы кенгергенди, алай онлайн халда сатыуу да башлаганды. Энди уа тарифлени кёбюсюн биринчи кере алынган пластик картала кырауучулары болукъду. Курорт бюгонлюкде тири айныды - 2024 жылгъа дери анда инфраструктура жаны 31 объект ишлерге белгиленди. Келир эки жылда узунлуклары 6 километрден аслам жангы 8 тау лыжа трасса, гондол эсепле кресель канат жолла да ачылыкдыла.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зулфия.

Эсепле

Электрон оборудованианы
чыгарыу ёсгенди

Шимал Кавказстатны эсеплерине кере, Къабарты-Малкъарда компютерле, электрон эм оптика товарла бытырдан 31,2 процентге кёл чыгарылгандыла. Ол санда — электрон оборудование 5,7 процентге. Алай бла аладан 2,6 миллиард сом багъасы сатылганды - бурунггу жылдан 1,6 кереге кёл.

Аны бла бирге республикада маммографла, флюорографла эм башка медицина оборудованиада хайырланган авериле 30,2 процентге аслам чыгарылгандыла. Ол санда Россейни бир неча регио-

нуна ашырылган «Парус» цифралы рентген аппаратыны производствосу да тири барды. Автоматика оборудование 28,8 процентге эм навигация тюрлюсю да беш кереге кёбейгенди. Болсада жарымпроводникли аппаратураны чыгарыу 17 процентге азайганды.

Бюгонлюкде электрооборудованиага, кабель продукцияга, ток бла жалчыхан аппаратурага сурам ёсюп барды. Болсада жарытуучу эм белгиле беричу приборланы чыгарыу азайганды.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

Дата

Кавказ ючюн кызауат 1942 жылда июльдан 1943 жылда октябрьге дери барганды. Бу сермешни тарыхында уа 17 февраль энчи жерни алады. Ол кюн 1943 жылда совет аскерчиле Элбрусну төппесинден гитлерчиле 1942 жылда орнатхан фашист байракъланы жокъ этгенди.

Душманны белгисин юзюп,
совет байракъны
орнатханла

МУРАТЛАРЫ

Совет аскерле гитлерчилени айырмалы отрядлары бла кызауат бардыргъа тюшгенди — «Эдельвейс» кыаууму бла. Бу альпинист дивизияда егерле кылукъ этгенди.

1942 жылда 23 июльда кыанлы сермешледен сора Дондагы Ростовну душман аскерле зорлайдыла. Немислилен А армиясыны башчысы генерал-фельдмаршал Вильгельм Лист Къобан жанына бурулады: бири бири ызындан Ставрополь, Армавир, Майкоп, Краснодар душманы кылуна тюшедиле. Алай бла душманга Сталинградха жол ачылады.

Тарыхчыла жазгъанларыча, Гитлер кызауат хорлам бла бошалгына ишексиз эди, аны ючюн Кавказ тауладан ётерге, Бакугъа жетерге, совет аскерле андан нефть жетмезча ётерге буйрукъ чыгарды. Кавказ таулары зорласа, нефть бла бирге вермахтха Орта эм Жуукъ Востокга жол ачыла эди. Алай бла Гитлер Тюркню да Совет союзгъа кыжау урушха тартырга ышанганды. Ма

УУЧЛАУЧУЛАНЫ
КЫСТАРГЪА

Совет аскерлеге душманы Элбрусдан жокъ ётерге буйрукъ бериледи. 1943 жылда январьда Минги тауу тийресине генерал Толеновни аскерлерин жибердиле. Ала бла бирге альпинистден спортну устасы Николай Гусакны башчылыгында кыауум да ашырылады. Аны аскерчи-

таматалыкны Юрченко этеди. Отрядха кырауу аскерчилени сайлайдыла. Алау таулагы альпинист Александр Сидоренко эмда аны болушлукчулары Любовь Кропф, австриячы антифашист Руди Шпицер эм Виктор Ломако ашырадыла.

Сентябрьде Элбрусда боранла башландыла, жел асыры кытайдан, аны төппесине чыгар онг ахырда жокъду. Бу кезиуде хауаны суукълугу 40 градусха, андан да бек тюшеди. Алай буйрукъну толтурурга керекди! Юрченко отряды 4200 метр бийикликке жетеди, алай аскерчилени кырауулары кылайык, борандан чыдамай, операцианы тохтатырга тюшеди.

1943 жылда совет аскерле немислилен Кавказдан кыстайдыла, бир бири ызындан Шимал Осетия, Къабарты-Малкъар, Ставрополь эркин этиледиле. 2 февральда Закавказье фронтну командованиасы аскер инженер Александр Гусевге «... Элбрусда душман аскерлени базасын тинтирге, фашист штандартланы бла вымпеллени кетериге, СССР-ни кырал байракъын орнатырга», - деген буйрукъ береди.

Отряд сынаулу аскерчи-альпинистден кыралганды. Сёз ючюн, аладан бири Николай Гусак Элбрусну төппесине 13-чо кере чыгаргъа хазырлана эди, Гусев — 12-чи кере. Отряд кыауумгъа юлешинди, «Онбирни ышыгына» атланадыла.

1943 жылда 13 февральда биринчи кыауум кюмбатыш төппеге чыгъады. Анда фашист байракъны юзюп, совет байракъны саладыла. 17 февральда Минги тауу кыауум төппесине экинчи кыауум чыгады. Аскерчиле төппеде совет байракъны орнатып, кероладан атырып, залп бергенди.

Ма алай бла бошалганды Кавказ ючюн кызауатны эм кыбийн сермешлеринден бири. Ол тарых магъаналы кезиуден бери 79 жыл озгъанды. Алай Кавказны эркинлиги ючюн жанларын берген батыр аскерчилени ёлюклери бюгон да табыладыла Элбрусну этеклеринде.

Ахыр он жылы ичинде «Вахта памяти» акцияны чеклеринде Кавказны эркинлиги ючюн жанларын берген аскерчилени ёлюклерин излеу жаны бла жумушла толтуруладыла. 2014 жылда уа «Мемориал Элбрус» излеу отряд чыранда Гурен Григорьянцы ёлюгон тапхандыла. Аны кийимлерини эмда кылуна териси сакъланган жерде тауировканы болушлугу бла тохташдыргъандыла.

ТОКЪЛАНЫ Фатима хазырлаганды.

кыоймаганды. Эр кишилени араларында биатлонда эстафетада биринчи жерге болмагъанча жуукълашханбыз, алтын майдал кылуубуздады дегерге окуна жарарык эди. Командабызга Карим Халили, Александр Логинов, Максим Цветков бла Эдуард Латыпов киргенди. Алгъа ала кыралчы спортчулары теркликлери, жаздырмай атыргъанлары бла иги да озгъандыла, алай ахырында Латыпов атырыуда илишаннга беш кере тошалмаганды, анга эки штрафной круг берилгенди. Ол сыфтуу бла ючюнчю жерде кылагъанбыз.

Баам, ахырында чыкыгъаны, улуу жууаплыкыкны сезгени спортчуну бир кесек жунчутханды, халатла жибертгенди. «Салынган борчну толтуралмагъанма. Кырауучуларыбыз сокъуранган да болура, кесим да бу эсепте ыразы туюлме. Эстафета былай бошалганына кечгинлик тилейме. Биз «алтын» ючюн кюрешгенбиз, тенглерим аны ючюн кыолдан келгени аямагъандыла. Алай мен чыкыгъанда кыалай эсе да насыбыбыз тутмады. Илишаннга сюелип атыргъанда кыбийн тюшгенди, жел кыты ургъаны бек чырмаганды. Халым

рикалыла бла сынашханда Олимпиаданы эм дуняаны рекордларын жангыртхандыла. Алай битеу кырауучулары анда кююп, финалда норвегиячылары озаргъа бираз кючлери жетмегенди, башхалык жангы да 2,38 такыйкы болганды. Эсеп — кюмош майдал.

Фигурный учууда тишируулары араларында кысха программаны уа россиялиле бютюн ашыгып сакълагъанлары сейир туюлюдю. Хыйсабы — анда Камилла Валиева чыгаргъа керек эди. 15-жыллык спортчугъа жалгъан дау айтылып, кёл керексиз даулашла да чыкыгандыла. Жаш атлет терслиги болмагъанына артда сюд жемдиргенди. Камилла уа, эм бийик балла — 82,16 — алып, усталыгына аз да ишеклик кёлмегенди. Экинчи жерни да россиялиле бийлегенди — Анна Щербакова бу программаны уста төпсегенди. Ючюнчю жер да бизникиди деп турганлай, японлу Каори Сакамото Александр Трусовадан кёборек балл алганды.

Эки майдалны билмей турганлай ычындыргъанбыз. Слюпстайлда финалда Анастасия Таталина төртюнчю жерде кылаганды, мында судьялагъа соруула

ХАБИБУЛЛАХЛАНЫ Зулфия.

КЁРМЮЧ

Къууанч саугъалагъан суратла

Республиканы белгили суратчыларындан бири **Зелимхан Индрисовну 80-жыллыгына аталгъан кёрмюч 2020 жылда болургъа керек эди, пандемияны хатасындан къуралмагъанлай къалгъанды. Ол бу кюнледе Суратлау искусстволаны музейинде ачылгъанды.**

Озгъан жылны ахырында дунясын алышхан суратчы огурулу ишге ыразы болган болур, аны ишлери бла шагърейленирге шендю кепле келди. Суратланы асламысында Къабарты-Малкъарны табийгатыны ариулугъун, сейирлигин кёрюрге боллукъду.

Бир-бир суратчыла жерни-сууну атын шарт жазмаучудула, баям, суратлау искусствода ол алай магъаналы да болмаз, алай

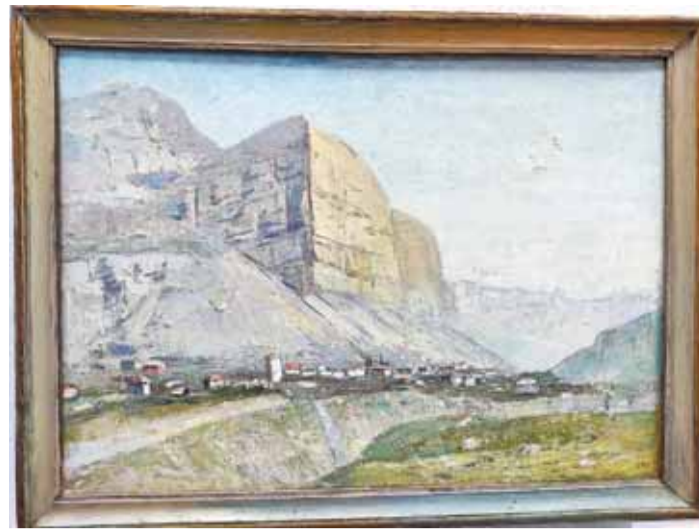
къараучула кёрген затлары къайда болгъанын билдирге сюеди. Индрисов, Малкъарны къайсы элинде болса да, не суун, чучхур суратласа да, шарт атын жазады. Чыгъармаларында кёрюнюп турады: ол журтун чексиз сыйгениди эм жюрегинде, илхамынча, жюрютгениди. Бек кючлю суратлары бизни жерлерибизге аталгъандыла.

Зелимхан 1940 жылда Нальчик шахарда туугъанды. Краснодарда художестволу училищеде окугъан кезиунде да ююне терктерк келип тур-

гъанды: Нальчикден сора бир башха жерде кесин юйюндеча сезмегенди, башха жерге кечерге бир да итинмегенди. Суратлау искусстволаны музейинде кёрмючде Нальчикни орамларын, терек бахчаларын да кёрюрге боллукъду. Болсада Индрисовну чыгъармачылыгында баш тема, белгилегенибизча, Малкъарды. Ол бизни жерибизни ариулугъун къошмай-къоратмай кёрюзгенди, аны тамашалыгы, жомаклыгы, ариулугу жюрегин бийлегенин суратларында ачыкъ айтханды.

Зелимхан жау бояула бла, темпера эм воск мелле бла ишлей билгенди. Ол техникагъа энкаустика дейди. Бизни республикада Индрисовдан сора энкаустик жокъду. Энци чертип айтыргъа керекди: энкаустика тауаны суратлауа келишеди. Дагыда бу амал бла хауаны тазалыгын окуна сездиртирге боллукъду. Къысхасы, Зелимханны суратлары таулаула жашагъан жерле ны сыфатлауда энчи жерни алгъанлары баямды.

Кёрмючде КъМР-ни культура министрине орунбасары Къарчаланы Аминат суратчыны хар чыгъармасы да чексиз багъалы болгъанын чертгенди. Алай юй

бийчеси Лена уа къалгъан чыгъармаланы не этерге билмегенин ачыкъ айтханды.

Профессор Герман Паштов сабийликлеринде Зелимхан бла бирге Андрей Лукич Ткаченкону дерслерине къалай жюрюгенлерин эсгергенди, ол заманда окуна суратчы хар дерсин жууаплы толтура эди. Индрисов ис-

куствогъа къуллукъ этген болмаса, жашауда башха борч кёрмей эди. Зелимхан Индрисовну ишлери Россейни музейлеринде эм энчи иели коллекциялада сакъланырыкъдыла. Кёрмюч айны ахырына дери барлыкъды.

БАЙСИЛАНЫ Марзият.
Суратла авторнудула.

Аманлыкчылык

Юй бийчесин аямагъанды

Эр киши уголовный жууаплыкъдан къачаргъа умут этгенди, алай право низамны сакълануучула аны къысха заманы ичинде тутхандыла.

Былыр 30 декабрьде эр кишини бла аны юй бийчесини араларында даулаш башлангъанды. Ол а терленген аракъыны терк-терк ичгени бла байламлы эди. Тишируу анга тезалмай, юйден кетерге айт-

ханды, хыны сөлешгенди. Эр киши анга ачыуланп, къолуна бичакъ алгъанды эмда юй бийчесини боюнуна, юсюне кеп кере ургъанды. Жарала асыры ауурдан тишируу кесине келмей ауушанды.

Аманлыкчыны ангылап, мурдар къачар умут этгенди, алай полициячыла аны къайда болгъанын ачыкълап, къысха заманы ичинде тутхандыла.

Бу аманлыкъ бла байламлы РФ-ни СК-сыны Урван районда бёлюмюню къуллукъчулары Россейни УК-сыны 105-чи статьясыны 1-чи кесегине кере терслеу материалла ачхандыла (мурдарлык). Уголовный иш сюдно къараууна берилгенди.

Басмагъа ТИКАЛАНЫ Фатима хазырлагъанды.

Хыйпалык

Алдау бла 915 миллион сом жыйгъандыла

КъМР-ни полициячылары финанс пирамида къурагъан инсанланы терлик ишлерин тохтатхандыла.

Инвестицияла салыргъа, айдалы болургъа болушбиз деп алдап, республиканы инсанларындан ача жыйгъан хыйлачылары тутхандыла. Ич ишле министрствону экономика аманлыкълагъа эм коррупциягъа къажуу бёлюмюню къуллукъчулары.

Бу аманлыкъны шартлары бла Россейни МВД-сыны официальной келечиси Ирина Волк шагърей этгенди.

Алай бла, следствие ачыкълагъаныча, финанс пирамиданы бузукъчула 2020 жылда къурагъандыла. Ала Интернетде айдалы инвестиция проектни бардыргъанларыны юсюнден билдирилени басмалагъандыла. Алгъан айдалары уа салынган ача тенги боллукъду дегенди. Алагъа ийнаным, ырысхыларын салгъанлагъа ал кезиуде пирамидагъа жангыдан къошулгъанланы ачаларындан телеп тургъандыла. Алай къысха замандан а телеуле тохтагъандыла.

Белгили болгъаныча, респу-

бликаны юч мингден аслам инсанын алдап, хыйлачыла 915 миллион сом жыйгъандыла.

Аланы аманлыкъ ишлерин право низамны сакълануучула тохтатхандыла. Бююнлюкде 18 адам тутулгъанды, аланы арасында бешуелен аманлыкъчы къауумну къурагъанларына ишеклик барды. Энтта экеулен излеудеиди.

Бу бузукълыкъ бла байламлы РФ-ни УК-сыны 210-чу статьясыны 1-чи эм 2-чи кесеклерине, 159-чу статьясыны 4-чю кесегине, 174.1-чи статьясына кере терслеу материалла ачылгъандыла. 18 инсанга терсликлери белгили этилгенди, аладан бирлери тутулгъандыла, башхаланы юйден чыгъаргъа эркинликлери сыйырылгъанды, бир-бир иш бла кюреширге чек салынганды.

Ишеклиден экеулен тыш къыраллы ауур жюкюлу машинала алгъанлары тохтатхандыла, аланы битеулу багъасы 9 миллион сомдан асламды. Заколлагъа тийишлиликде, алагъа арест салынганды, ызы бла транспорт сатылып, финанс пирамидада ырысхыларын тас этгенлени ачалары къайтарыллыкъды.

Оператив-излеу жумушла толтурулуп, право низамны сакълануучула тутулгъанладан бири Москва областда жер эм жашуу журт алгъаны тохтатханды. Алай бир кесекден юйюни бла жерни башха адамгъа сатып, 38,5 миллион сом къоллу болгъанды. Дагыда юйюни жангыртханында этген къоранчла ючюн 7,5 миллион сом да теленгенди. Бу ачагъа да арест салынганды.

Тинтиулени кезиунде 23 сюд экспертиза бардырылгъанды: 11 компьютер, 6 товаровед, адамланы къол ызылары, суратлары сюзюлгенди, психолого-лингвистка жумушла да бардырылгъандыла.

Хыйлачылагъа ийнанганлагъа ачаларын арха къайтаруу жаны бла мадарла толтуруладыла. Бююнлюкде 21 миллион сом, 20 минг доллар, 17 машина (битеулу багъасы 32 миллион сом), 139 алтын затла (9,7 миллион багъасы) сыйырылгъандыла. Тинтиуле андан ары бардырыладыла, деп билдиргенди журналистлеге Ирина Волк.

Басмагъа АБДУЛЛАХЛАНЫ Фатима хазырлагъанды.

НАЛОГЛА

Казна бохча кёбейгенди

Федерал налог службаны Къабарты-Малкъарда Управленисында ведомствону былтыргъы ишлерини эсеплерин чыгъаргъандыла. Алай бла ол кезиуде къыралны бюджет системасына налогладан кеп къалмай 17826,6 миллион сом жыйылгъанды. Бурунгу жылны кёрюмдюсю бла тенгештиргенде, ёсюм 12 процентге жетгенди, башха айтханда, 1912,8 миллион сом къошулгъанды, деп билдиргенди Управлениядан.

Жыйылгъан ачхандан 3498,4 миллиону федерал бюджетге жиберилгенди. Аны бла бу борч 38,8 процентге артыгъы бла окуна толтурулгъанды. Республиканы бирикген бюджетине уа 12793,6 миллион сом бёлюнгенди. Ол а пландан юч процентге артыкъды. Экинчи кёрюмдюню юсюнден айтханда, ведомствода аны акцизлени санамай тергегенлерин белгилегенди. Бу ачхандан Къабарты-Малкъарны бюджетине – 9386,9 миллион сом, жер-жерли бюджетлеге уа 3406,6 миллион сом жиберилгенди. Аны бла былтыргъа белгиленген планна 2,1 эм 5,3 процентге артыгъы бла тамам этилгенди.

Дагыда страховой телеуледен бюджетледен тышында торлю-торлю фондлагъа 10867,6 миллион сом (+ 5,6%) жыйылгъанды. Андан Россей Федерацияны Пенсия фондуна 8007,3 миллион сом (+ 5,7%) бёлюнгенди. Аналыкъ бла байламлы эмда болжаллы халда ишиз турганлагъа деп социал страхованиягъа 929,2 миллион сом (+ 2,9%) жыйылгъанды. Ишлеген адамланы борчлу халда медицина страховине этиуню федерал фондуна да 1931,1 миллион сом жиберилгенди. Мында да иги ёсюм эсленеди – 6,6 процент.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

Биялири

«Заман» газетде корреспондент вакансияла бардыла. Филология жаны бла бийик билими эм журналистика ишге фахмулулугу болган жаш адамла редакциягъа **42-63-01, 42-05-20, 8-928-717-62-50** телефон номерге сөлеширге боллукъдула.

Эркин тутушу

СКФО-ну биринчилигине хазырланадыла

Терек шахарда эркин тутушуудан Къабарты-Малкъарны биринчилиги бардырылгъанды. Анга республиканы спорт школларындан бла клубларындан 2005-2006 жыллада туугъан жаш гёжефле къатышхандыла.

«Хасания» спорт клубузуна келечилери анда

7 майдал къытхандыла. Кеслерини ауурлукъ къауумларында Гергъокъланы Саид, Уяналаны Алберт, Къарчаланы Азрет хорлагъандыла. Экинчи жерге Уяналаны Алийхан чыкъгъанды. Гузеланы Омар, Геляланы Азамат, Бегийланы Инал ююнчуле болгъандыла. Бу жетишимлери бла

жашла барысы да спортну устасына кандидатны мардасын толтургъандыла эм СКФО-ну биринчилигинде тутушургъа эркинликни къоруулагъандыла, ол а 2-5 мартда боллукъду.

ХАБИБУЛЛАХЛАНЫ Зульфия.

Карате

Жетишимли атламла

Кеп болмай Кахунда каратеден республикалы турнир бардырылгъанды. Анга КъМР-ни Зендокай MMA карате, олимпиадалы карате эм спортну бу тюрлюсюню башха стильлери бла кюрешген-

ле къатышхандыла. Анда кешлерин Тырныаууз шахарны «Барс» спорт клубуна келечилери да къатышхандыла. Тренер Этезланы Владимирде юйренген жашчыкъла бла кюрешген-

турнирде жетишимлери бла къууандыргъандыла. Аладан бешуелен финалга чыкъгъандыла эмда «кюмишлеге» тийишли болгъандыла.

ТАППАСХАЛАНЫ Аминат.

Къармашулык

Ёхтемлендирген хорлам

Минеральные Воды шахарда кудодан битеу-укъырал эришуу бардырылгъанды. Анда битеукоманда эсепде Къабарты-Малкъарны къаууму ююнчю жерни

алгъанды. Алтын майдалланы Ахтан Бердов, Бегийланы Тамерлан бла Беслан Хутов къытхандыла. Ююнчю жерлеге Къайгырмазланы Аркадий бла Владимир

Бетров чыкъгъандыла. Жашланы тренерле Казбек Майрамуков бла Руслан Шогенов юйретди.

КУЛЧАЛАНЫ Зульфия.

УЧРЕДИТЕЛЬ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор
КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан
РЕДКОЛЛЕГИЯ:
ТЕКУЛАНЫ Хауа
(баш редактору орунбасары),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редактору орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис
(жууаплы секретарь),
МУСУКАЛАНЫ Сакинат,
ТИКАЛАНЫ Фатима,
ТРАМЛАНЫ Зухура,
УЛБАШЛАНЫ Мурат.

ТЕЛЕФОНЛА:
Редактору приёмный – 42-63-01.
Баш редактору орунбасарлары – 42-38-21, 40-04-82.
Жууаплы секретарь – 42-66-85.
Секретариат – 40-93-62. Кореكتورла – 42-63-52.
РЕДАКЦИЯНЫ БЁЛОМЛЕРИ:
Политика эм право – 42-24-02, 42-67-68.
Экономика – 42-66-73.
Культура – 42-66-76.
Социал ишле – 42-75-82, 40-59-18.
Курортла, туризм эм спорт – 40-39-93, 42-66-71.
Окыуучула бла байламлыкъла жюрютопу эм жазылыу – 42-37-94.
Энци корреспондент – 42-68-72.
Операторла – 40-28-49, 42-39-65.

Редакция авторла бла къагыт жюрютмейди. Къол жазмалагъа рецензия этилмейди эм ала арха къайтарылмайдыла. Газетде басмаланган материаллада айтылган оюмла редакцияны оюму бла келишимге боллукъдула. Алада айтылган хар зат ючюн Россей Федерацияны Басманы юсюнде законна тийишлиликде материалланы авторлары кеслери жууаплыдыла. Редакция авторладан 400 газет тизгинден (машина бла жазылган 5-6 бет) кёню алмайды. Газет Связаны, информация технологиялары эмда асламлы коммуникациялары ишлери жаны бла федерал надзор къуллукъну (Роскомнадзор) Къабарты-Малкъарда управленисында 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди. Регистрация номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс - П 5893

Газетни басмагъа «КъМР-Медиа» ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди. Газет «Издательство «Южный регион» ООО-ну типографиясында басмаланганды. Ставрополь край, Ессентуки ш., Никольский орам, 5а
Газетлени ислерине тапдыруу ючюн КъМР-ни почта связаны федеральный Управленисы жууаплыды. Телефонла: 76-01-21
Газетлени розничнагъа сатыу ючюн КъМР-ни «Роспечать» акционер обществосу жууаплыды. Телефон: 42-69-34
Газет ийыкъда юч кере чыгъады – геюрге, орта, шабат кюнледе.

Номерге графикте кере 19.00 сагъатда къол салынады. 20.00 сагъатда къол салынганды
ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГЪАНЛА:
Тикаланы Фатима – дежурный редактор; Кучукланы Сафият, Кетенчиланы Зульфия – жууаплы секретарыны орунбасарлары; Геляланы Валентина (1,2-чи бет), Мокъаланы Зухура (3-чю бет) Ахматланы Люаза (4-чю бет) – кореكتورла.
Тиражы 1659 экз. Заказ № 295
Багъасы 10 сомду.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар, Ленин аглы проспект, 5
электрон почта: elbor_50@mail.ru